

DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA

NOM:	TREBALL SOCIAL I GRUPS
CODI:	622011
ENSENYAMENT:	Treball Social
CURS ACADÈMIC:	2007-2008
TIPUS D'ASSIGNATURA:	Troncal
IMPARTICIÓ:	Segon semestre
GRUP:	M1 i T1
CRÈDITS TOTALS:	7'5 CR. TEÒRICS: 5 CR. PRÀCTICS: 2,5
LLENGUA:	Català
DEPARTAMENT:	Secció Departamental de Treball Social i Serveis Socials
PROFESSORAT:	Rosa M^a Alegre, Belén Parra, Núria Prat

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

- L'alumne augmentarà els seus coneixements respecte a la teoria, la pràctica i les actituds pròpies dels treballadors socials.
- Els alumnes, després de cursar l'assignatura, seran capaços de reconèixer, planificar, valorar, intervenir i avaluar grups des de la perspectiva del treball social.
- L'alumne prendrà consciència de la rellevància el grup en la pròpia realitat i la dels usuaris i buscarà la manera d'aprofitar el fenomen per afavorir la resolució dels problemes plantejats dins d'un marc ètic personal i professional.
- L'alumne veurà mantinguda i/o augmentada la seva implicació activa en el propi procés d'aprenentatge.

BLOCS TEMÀTICS O CONTINGUTS

BLOC TEMÀTIC I LA DINÀMICA DELS GRUPS

Unitat temàtica 1.1 Psicosociologia dels grups. Orientacions teòriques

- Tema 1- La societat i les Institucions socials
- Tema 2- Primeres investigacions i orientacions teòriques

Unitat temàtica 1.2 Concepte i realitat dels grups

- Tema 1- Definició de grup
- Tema 2- Realitat dels grups
- Tema 3- Tipologia i classificació

BLOC TEMÀTIC II

Unitat temàtica 2.1 L'individu en el grup

- Tema 1- Identitat individual, identitat col·lectiva
- Tema 2- Processos interpersonals
- Tema 3- El procés d'influència

Unitat temàtica 2.2 Elements estructurals dels grups

- Tema 1- El procés del grup
- Tema 2- Finalitat i objectius dels grups
- Tema 3- Les normes
- Tema 4- Els rols, el lideratge i la distribució dels rols en el grup
- Tema 5- La comunicació grupal

Unitat temàtica 2.3 Emocions grupals bàsiques

- Tema 1- Mecanismes de defensa individuals
- Tema 2- Mentalitat grupal. Grup de supòsit bàsic. Grup de treball
- Tema 3- L'expressió del conflicte emocional
- Tema 4- Problemàtiques més freqüents en els grups

BLOC TEMÀTIC III: TREBALL SOCIAL I GRUPS EN EL SEU MARC DISCIPLINAR

Unitat temàtica 3.1 Història del treball social amb grups

- Tema 1- Evolució des de la pràctica no conceptualitzada a una metodologia d'intervenció
- Tema 2- Promoció de la identitat i desenvolupament en diferents països
- Tema 3- Evolució dels models i classificacions
- Tema 4- Àmbit d'aplicació del TS i grups

BLOC TEMÀTIC IV: PRINCIPIS GENERALS DEL TREBALL SOCIAL I GRUPS

Unitat temàtica 4.1 Elements generals

- Tema 1- Coneixement de l'àmbit d'intervenció
- Tema 2- Context Institucional

Unitat temàtica 4.2 Objectius generals del TS i grups

- Tema 1- Concepte i classificacions dels objectius segons els diferents autors del TS i grups
- Tema 2- Formulació d'objectius segons les necessitats
- Tema 3- Elements generals a tenir en compte pel disseny dels grups

Unitat temàtica 4.3 Consideracions ètiques

- Tema 1- Principis ètics del Treball Social
- Tema 2- Avantatges i desavantatges del Treball social i grups

BLOC TEMÀTIC V EL TREBALL SOCIAL I ELS GRUPS SOCIOTERAPEUTICS

Unitat temàtica 5.1 Elements terapèutics de la participació grupal

- Tema 1- La satisfacció de les necessitats individuals en el grup
- Tema 2- L'altre com objecte d'interès

Tema 3- La identificació mútua

Unitat temàtica 5.2 Concepte i característiques dels grups socioterapèutics

- Tema 1- Definició de grups socioterapèutics
- Tema 2- Característiques dels grups socioterapèutics
- Tema 3- Modalitats dels grups socioterapèutics

Unitat temàtica 5.3 Elements i criteris per a la planificació dels grups socioterapèutics

- Tema 1- Objectius dels grups socioterapèutics
- Tema 2- Temporalització del procés dels grups socioterapèutics. Procés de prioritització en la selecció: Criteris d'inclusió
- Tema 3- Valoració de membres pel grup: Atributs descriptius/Atributs de conducta
- Tema 4- Setting extern del grup socioterapèutic

Unitat temàtica 5.4 Funcions i tècniques del treballador social

- Tema 1- Paper del treballador social en els grups socioterapèutics
- Tema 2- Les tècniques específiques per al treball amb grups socioterapèutics

Unitat temàtica 5.5 El procés dels grups socioterapèutics

- Tema 1- Etapes del procés dels grups socioterapèutics des de varis autors
- Tema 2- Fenòmens característics de cada etapa
- Tema 3- Nivells de funcionament grupal

BLOC TEMÀTIC VI EL TREBALL SOCIAL I ELS GRUPS SOCIOEDUCATIUS

Unitat temàtica 6.1 L'aprenentatge en grup

- Tema 1- La motivació
- Tema 2- L'assertivitat
- Tema 3- Les habilitats i competències socials
- Tema 4- L'aprenentatge

Unitat temàtica 6.2 Concepte i característiques dels grups socioeducatius

- Tema 1- Definició de grups socioeducatius
- Tema 2- Característiques dels grups socioeducatius
- Tema 3- Modalitats dels grups socioeducatius

Unitat temàtica 6.3 Característiques específiques de la planificació dels grups socioeducatius

- Tema 1- Objectius dels grups socioeducatius
- Tema 2- Temporalització del procés dels grups socioeducatius
- Tema 3- Contingut i estructura dels grups socioeducatius
- Tema 4- Metodologia dels grups socioeducatius

Unitat temàtica 6.4 Funcions i tècniques del treballador social

- Tema 1- Paper del treballador social en els grups socioeducatius
- Tema 2- Les tècniques específiques per al treball amb grups socioeducatius

Unitat temàtica 6.5 El procés dels grups socioeducatius

Tema 1- Diversos enfocaments per a la creació de sessions de grups socioeducatius
Tema 2- Tallers i xerrades

BLOC TEMÀTIC VII ELS GRUPS D'ACCIÓ SOCIAL

Unitat temàtica 7.1 Les xarxes socials i el recolzament comunitari

Tema 1- La dimensió col·lectiva. Persones, grups i xarxes
Tema 2- Estratègies de recolzament comunitari
Tema 3- La participació social

Unitat temàtica 7.2 Concepte i característiques dels Grups d'acció social

Tema 1- Definició de Grup d'acció social
Tema 2- Característiques dels Grups d'acció social
Tema 3- Fases de planificació dels Grups d'acció social
Tema 4- El funcionament intern del grup: processos d'influència i de presa de decisions.
Tema 5- El funcionament extern del grup: conflictes intragrups.

Unitat temàtica 7.3 Funció del treballador social i consideracions ètiques

Tema 1- El treball amb grups existents
Tema 2- El treball intensiu per crear un Grup d'acció social

Unitat temàtica 7.4 Intervencions específiques amb els grups d'acció social.

Tema 1- Tècniques d'organització
Tema 2- Tècniques d'interacció
Tema 3- Tècniques d'animació

BLOC TEMÀTIC VIII GRUPS D'AJUDA MÚTUA (GAM)

Unitat temàtica 8.1 El suport social i les xarxes de suport

Tema 1- La teoria de l'intercanvi
Tema 2- La reciprocitat
Tema 3- Els GAM, un camí cap a l'autonomia

Unitat temàtica 8.2 Concepte i característiques dels Grups d'ajuda mútua

Tema 1- Definició de Grup d'ajuda mútua
Tema 2- Característiques dels Grups d'ajuda mútua
Tema 3- Modalitats dels Grups d'ajuda mútua

Unitat temàtica 8.3 Finalitats dels Grups d'ajuda mútua

Tema 1- Objectius generals dels Grups d'ajuda mútua
Tema 2- Beneficis globals obtinguts pels Grups d'ajuda mútua
Tema 3- Beneficis relatius segons la tipologia dels Grups d'ajuda mútua

Unitat temàtica 8.4 Procés i funcionament dels Grups d'ajuda mútua

- Tema 1- Primeres accions per impulsar els Grups d'ajuda mútua
- Tema 2- Funcionament dels Grups d'ajuda mútua
- Tema 3- Recursos necessaris per donar suport als Grups d'ajuda mútua

Unitat temàtica 8.5 Funció dels professionals

- Tema 1- Paper del treballador social i demandes dels GAM al treballador social
- Tema 2- El lideratge en els GAM
- Tema 3- Repercussió social dels GAM

BLOC TEMÀTIC IX RECERCA I AVALUACIÓ EN EL TREBALL SOCIAL I GRUPS

Unitat temàtica 9.1 Sistemes d'observació i registre del procés del grup

- Tema 1- Registres literals de les sessions
- Tema 2- Pautes d'anàlisi

Unitat temàtica 9.2 Avaluació de resultats

- Tema 1- Diverses metodologies d'avaluació
- Tema 2- Avaluació dels objectius
- Tema 3- Avaluació del procés
- Tema 4- Avaluació de l'impacte Institucional i Social
- Tema 5- Avaluació de la intervenció professional: La supervisió

Unitat temàtica 9.3 La recerca en treball social i grups

- Tema 1- La importància de la recerca en TS i grups
- Tema 2- Recerques actuals en TS i grups

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

I. Classes magistrals:

Mitjançant classes presencials planificades, actualitzades i motivadores, en les que es fomenta l'intercanvi, s'expliquen els conceptes que relacionen la professió, el fenomen grupal i l'assistència als usuaris a través de quatre formes d'intervenció grupal.

Es materialitza de manera planificada i ordenada el **programa** consensuat entre tots els docents de l'assignatura.

Exposicions amb ponents de prestigi i/o professionals, per aprofundir temes i conèixer l'intervenció pràctica

II. Seminaris pràctics:

Amb la **col·laboració de professorat de la Secció, treballadors socials**, es té la possibilitat de dividir els estudiants en **grups mitjans** (20-25), i es realitzen els seminaris setmanalment amb l'objectiu d'apropar als estudiants a una experiència vivencial, ja sigui del treball en petit grup, com el desenvolupament d'exercicis pràctics per part d'uns i l'anàlisi i avaluació posterior per part de tots.

Els seminaris ens permeten fer una bona utilització de recursos didàctics audiovisuals. La filmografia actual és molt abundant en la recreació de fenòmens grupals. Hem seleccionat un nombrós grup de pel·lícules de diversos gèneres que tenen un valor docent molt interessant.

En els seminaris, es pot observar, analitzar i avaluar comportaments i dinàmiques grupals, a diversos nivells. Es crea un espai en el que els participants són observadors d'un fenomen extern, habitualment una

pel·lícula, però també a la vegada l'estudiant esdevé participant del grup que en ell mateix mereix ser observat, ja sigui amb guions pautats facilitats per realitzar l'escenificació, com realitzant la dinàmica apropiada assenyalada pel docent.

Les finalitats dels grups en la modalitat de Seminari són:

1. Individualitzar l'ensenyament. Permet al professor adaptar-se millor a les particularitats de l'alumne.
2. Participació activa dels alumnes, és l'oportunitat de fer participar a tothom, no només als més extravertits.
3. Aprendre a treballar en grup i en equip per a desenvolupar el lideratge.
4. Promou el canvi d'actituds.
5. Té un valor autoformatiu.
6. Desenvolupa la capacitat crítica autònoma.
7. Permet la generalització i aplicació del ja après.
8. Desenvolupa les habilitats d'expressió oral i escrita.
9. S'aconsegueix un feedback immediat.

III. Treballs dirigits que promoguin habilitats relatives a l'assignatura i a la investigació, que deixin constància del procés tot reforçant la vessant investigadora .

Participació en esdeveniments científics i/o divulgatius i treball posterior en l'aula

Presentacions/ exposicions orals per part dels alumnes d'un tema concret

Resolució d'exercicis pràctics: Formulació , anàlisi i resolució

Pràctiques dramatitzades per aplicar la teoria en un context determinat

IV. Promoció de l'**aprenentatge autònom** per la consolidació dels coneixements oferts a través dels altres mètodes.

V. Publicació d'un **dossier** amb material relatiu a l'assignatura a través de la xarxa d'intranet amb:

- Articles de referència d'autors de la bibliografia general
- Normativa de presentació de treballs científics.
- Referències bibliogràfiques de lectura obligatòria i de lectura recomanada.

VI. **Tutories**, disposició d'un temps i espai que propicia l'atenció individual i directa entre l'estudiant i el professor.

VII. Comunicació a través del **campus virtual**, habilitat pels als docents i els estudiants.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

- CRITERIS D'AVALUACIÓ CONTINUADA I QUALIFICACIÓ

1.- Coneixements adquirits

- La història del treball social en grups des de la seva pràctica no conceptualitzada fins a les perspectives de futur, a través del contacte amb la recerca específica.
- La classificació dels diversos elements constitutius del fenomen grupal segons els models fonamentals.
- La identificació dels individus en relació als grups.
- Les tècniques grupals més utilitzades i les seves aplicacions.
- Les característiques diferencials entre els grups socioterapèutics, els socioeducatius els d'acció social i els d'ajuda mútua.

- Les funcions del treballador social en cada un dels tipus de grup plantejats.
- Els objectius dels grups i quins són els mètodes per avaluar la seva evolució i utilitat.
- Els conceptualitzadors més importants dels quatre tipus de grups estudiats.
- Propostes estratègiques grupals resolutives.
- Les referències bibliogràfiques escaients. Amb un llenguatge escaient per explicar el que forma part del contingut de l'assignatura.

2.- Capacitat d'anàlisi

- Fonamentació teòrica sobre els supòsits pràctics.
- Valorar les necessitats i opcions possibles per a orientar una estratègia d'intervenció
- Identificar i respondre a situacions que poden produir-se amb els grups i dins els grups
- Dissenyar, implementar i avaluar projectes d'intervenció grupal

3.- Assistència, participació i implicació.

Evidències		
Assignatura	Data Lliurament/ Període	Valor
Prova escrita individual sobre lectura obligatòria.	Març- Abril	
Anàlisi en petit grup de texts sobre principis generals de TS i G	Febrer- Març	
Exercici pràctic distinció de tipologies de grups	Març	
Elaboració de la planificació i disseny de diferents tipologies de grup (presentació oral en grups)	Març	
Participació en Role Playing	Abril- Juny	
Treball d'anàlisi de les sessions en petits grups	Abril- Juny	
Prova escrita individual sobre lectures obligatòries	Maig-Juny	

Evidències		
Seminari	Data lliurament/ Període	Valor
Anàlisi d'una pel·lícula de temàtica grupal en petits grups.	Febrer	0,20
Participació, observació i anàlisi de fenòmens grupals	Febrer-maig	
Anàlisi d'una pel·lícula de temàtica grupal individual	7 de maig	

Acolliment a avaluació única	Data rament/ íode	Valor

Anàlisi d'una pel·lícula de temàtica grupal individualment (seminari)	7 de maig	
Prova escrita (seminari)	Maig-Juny	
Prova escrita global de l'assignatura	Febrer-maig	

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

Bibliografia

- Brown, A. (1988). *Treball de Grup*. Barcelona: Pòrtic
- Brown, A. i Clough, R. ed. (1989). *Groups and Grouping. Life and work in day and residential centres*. London: Tavistock/Routledge
- Campos, J.F. (1996). "Redes y trabajo social". *Quaderns de pensament*, nº 25-26
- Cirigliano, G. i Villaverde, A. (1967) *Dinámica de grupos y educación*. Buenos Aires: Humanitas
- Fernández, T, López, A.,(2006),*Trabajo social con grupos*. Madrid. Alianza Editorial.
- Gracia Fuster, E. (1997). *El apoyo social en la intervención comunitaria*. Barcelona: Paidós Trabajo Social 1.
- Gonzalez, M^a P. (1995) *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: EUB.
- Grimberg, L. I cols. (1986). *Introducción a las ideas de Bion*. Buenos Aires: Nueva Visión
- Heap, K. (1981) *Psicoterapia de grupos:Proceso y acción*. Madrid: Paraninfo
- Jonson, D.W. (1987) *Métodos para la modificación de actitudes*, en Kanfer, F. i Goldstein, A. *Cómo ayudar al cambio en psicoterapia*. Bilbao: DDB.
- Henry, S, Eastay, C i Schmitz (Coords)(2004) *Trabajo Social con Grupos. Modelos de Intervención*.Madrid. Narcea
- Kanfer, F. i Goldstein, A.P. (1987). *Como ayudar al cambio en psicoterapia*. Bilbao: DDB.
- Kisnerman, N. (1969) *Servicio Social de Grupo: una respuesta a nuestro tiempo*. Buenos Aires: Humanitas.
- Konopka, G. (1968). *Trabajo Social de Grupo*. Madrid Euroamérica
- Lersch, Ph. (1967) *Psicología Social: El hombre como ser social*. Barcelona: Scientia
- López, A. I cols. (2001) *Inmigrantes y mediación cultural: materiales para cursos de formación*. Bilbao: Universidad de Deusto
- Marti. J. (2000) *La investigación-acción-participativa. Estructura y fases*" a Villasante, T.R. i cols. *La investigación social participativa. Construyendo ciudadanía 1*. Madrid: El Viejo Topo
- Miller, W.R. i Rollnick, S. ed. (1999). *La entrevista motivacional*. Barcelona: Paidós
- Navarro, S. (1998) *La caja de Pandora: una experiencia grupal con mujeres y su impacto comunitario*. Cuadernos de Trabajo Social Nº 11, Madrid: Universidad Complutense.
- Olmsted, M.S. (1985). *El pequeño grupo*. México: Paidós Trabajo Social 9
- Rossell, T. (1998). *Trabajo Social de Grupo: grupos socioterapéuticos y grupos socioeducativos*. Madrid: Universidad Complutense, Cuadernos de Trabajo Social, nº 11
- Shulman, L. (1992, 3^a ed.) *The skills of helping: Individuals, families and groups*. Illinois: F.E. Peacock
- Vander-Zanden, J.W. (1990, 3^a ed.). *Manual de Psicología Social*. Barcelona: Paidós
- Villalba, C. (1993) *Redes sociales: un concepto con importantes implicaciones en la intervención comunitaria*. Madrid Intervención Psicosocial Vol.II, nº 4.